

Konferens | En annan bild av Afghanistan

Bortom burkan

Den svenska politiska debatten om Afghanistan domineras av säkerhetspolitik. När våra svenska riksdagsledamöter ägnar tid åt Afghanistan så handlar det oftast om den svenska truppen och hur många soldater Sverige ska bidra med. Den bild som förmedlas i Sverige har fått många att känna sig uppgivna och pessimistiska vad gäller Afghanistans framtid. Det kan sprida en känsla av att det inte går att förändra situationen "för allt är ändå bara krig och elände". För att lyfta fram en annan bild av Afghanistan anordnade Svenska Afghanistankommittén tillsammans med Utrikespolitiska Institutet konferensen *Beyond the Burqa – Women's Empowerment in Afghanistan* som ägde rum i Stockholm den 5 november. Arrangemanget lockade alltifrån studenter och aktivister till journalister och forskare. Det kom att bli en dag, präglad av publikens mångfald och engagemang.

Text: Petra Bergquist

Petra studerar genusvetenskap vid Lunds universitet och har under hösten praktiserat på SAKs kontor i Stockholm.

Ämnet för dagens första inslag var islam. Då var det inte bara religionens betydelse i det afghanska samhället som stod på agendan utan även frågan om vilket stöd det finns för kvinnors mänskliga rättigheter i islam. Panelen gästades av Jonas Svensson, lektor i religionsvetenskap vid Växjö universitet, som inledde med reflektioner från ett religionshistoriskt perspektiv: det finns många sätt att tolka islam och man kan notera att i takt med att samhällen förändras, förändras även tolkningarna av religion. Olika tolkningar av islam kom också att bli huvudämnet för den efterföljande panelens samtal. De unga rösterna från SAKs lokalkommittéer i Göteborg och Växjö, Hamid Zafar respektive Siwita M Nasser menade att det finns en tydlig grund i islam för män och kvinnors lika värde.

– Många afghaner vet inte vad som står i koranen av den enkla anledningen att de inte förstår arabiska och inte kan läsa, poängterade Hamid Zafar.

Olika tolkningar av islam är onekligen något som leder till debatt, men en sak var åhörarna och panelen rörande överens om

när diskussionen närmade sig sitt slut – utbildning och framför allt läskunnighet är avgörande för att afghanerna själva ska få makten att tolka sin religion.

Fikapausen blev till ett stort sorl när de 144 gästerna minglade runt med sina kaffekoppar och luftade morgonens session. Sedan var det dags att lyfta frågan om hur säkerhetsläget påverkar kvinnornas situation i Afghanistan. Deltog i panelen gjorde Svenska Afghanistankommitténs ordförande Ann Wilkens, Kvinna till kvinnas generalsekreterare Lena Ag och Lars Wetterskog från Försvaret. Ann Wilkens inledde panelen med att understryka vikten av att ha starka förkämpar och förebilder för kvinnors rättigheter i Afghanistan. Tyvärr saknas detta i stor utsträckning på grund av det höga pris engagemanget har.

– Människorättsaktivisten Safia Amajan, polischefen Malalai Kakar och journalisterna Zakia Zaki och Sanga Amach är alla exempel på kvinnor som fått sätta livet till. Hoten kommer från talibaner, konservativa och till och med den egna familjen. Hur kan vi gå längre än att känna medlidande? Var bör vi sätta gränsen och säga att vi som biståndsorganisation inte accepterar det här beteendet?

Det bubblade av frågor i publiken så moderatorn lät åhörarna vara med och sätta agendan för diskussionen.

– När vi talar om Afghanistan och säkerhet måste vi ställa oss frågan: säkerhet för vem? sa Lena Ag som pläderade för stödet till kvinnors organisering och deltagande.

Det blev en livlig diskussion fjärran från mer vanligt förekommande inslag som Isaf-styrkan och den militära kampanjen som annars brukar dominera seminarier på ämnet Afghanistan.

– När Carl Bildt åker till Kabul träffar han presidenten och regeringsföreträdare. Han träffar inga gräsrotsaktivister eller kvinnliga parlamentariker. Vi har ett ansvar att också träffa kvinnorna när vi är där. Vi kan genom att träffa dem stärka deras politiska röst, fortsatte Lena Ag.

Nog var det Lena Ags ord i kombination med Ann Wilkens expertis om Afghanistan som ledde diskussionen till dess slutsats. Vi måste ta ett politiskt ansvar för att stärka kvinnors röst. Vi måste se, träffa och föra en dialog med kvinnor om vi ska kunna nå framgång i Afghanistan. En man i publiken reste sig upp i slutet av seminariet och undrade över konferensens titel *Beyond the Burqa*

Hans Linde från vänsterpartiet och SAK-styrelseledamot deltog i politikerpanelen.

Birgitta Olsson (fp) i politikerpanelen.

Moa Roshanfar, ny genusrådgivare på SAKs Kabulkontor deltog som moderator.

Wiiu Lillesaar, före detta genusrådgivare på SAKs kontor i Kabul.

Jonas Svensson, lektor i religionsvetenskap vid Växjö universitet, inledde konferensen.

Liza Yosuf, 18, delade med sig från sina livserfarenheter från Afghanistan.

– *Women's Empowerment in Afghanistan*. Tyvärr föll hans fråga mellan stolarna då det var knappt om tid och stor konkurrens om att få svar från panelen. Frågan hängde kvar i luften, men besvarades trots allt genom den energiska och omfattande diskussion som fördes under dagen. En diskussion som förmedlade styrkan och kapaciteten hos afghanska kvinnor och rörde sig långt bortom den stereotypa bilden av den 'förtryckta afghanska kvinnan'.

25 procent kvinnor i parlamentet

Under lunchen visades filmen *25 per cent*, en stark berättelse om kvinnliga parlamentariker i Afghanistan. Många var imponerade av det mod och den envishet som dessa berättelser vittnar om.

Det går att arbeta i Afghanistan, en förändring är möjlig var budskapet som dr Kamela Sair från SAKs kontor i Kabul och David Wiking och Sofia Orrebrink från Sida lyfte fram under eftermiddagens diskussion.

Dr Kamela lyfte i slutet av sin uppskattade presentation fram de utmaningar vi står inför när det gäller att minska mödra- och barnadödligheten som trots de senaste årens förbättringar är alarmerande och bland de högsta i världen.

– Vi måste arbeta aktivt för att få bukt med de barriärer som finns i det afghanska samhället och som leder till att många kvinnor inte tillåts bestämma över sin egen kropp, sitt eget handlande. Många är de som inte tillåts besöka en manlig läkare. Parallellt måste vi arbeta för kvinnors möjlighet att utbilda sig inom vården men också öka kvaliteten på befintlig vård. Vidare är det av största vikt att nå ut till tonåringar samt våga ta i frågan om sexuellt våld, sa dr Kamela.

Hennes engagemang och kunskap om förhållandena i Afghanistan fick en att känna hopp om landets framtid.

Konferensen yngsta paneldeltagare Liza Yousef, 18, delade med sig av sin livshistoria och sitt engagemang för flickors rätt till utbildning.

– Första gången jag fick gå i skolan var för två år sen när jag

kom till Sverige, berättade Liza. Ingen fick gå i skolan i min by, men min mamma var lärare så hon undervisade oss hemma och ibland också grannbarnen. För Liza är rätten till utbildning det hon brinner mest för och hon har nyligen engagerat sig i SAK för att kämpa för att afghanska flickor ska få gå i skolan.

Det finns så oerhört många afghaner som trots svårigheterna kämpar för att bygga upp sitt land. Det verkar finnas en sällsynt vilja bland afghaner som gör att man trots 30 år av krig fortsätter tro på och kämpa för en bättre framtid.

Dagen avslutades med en politikerpanel som ideligen "fastnade" i frågan om svensk trupps vara eller icke. Panelen utgjordes av Birgitta Olsson (fp), Lena Asplund (m), Hans Linde (v) och Carina Hägg (s). Moderatören, tillika SAK-styrelseledamoten Lotta Hedström gjorde sitt bästa för att styra in frågorna på kvinnans situation och hur Sverige bör prioritera för att försöka tillgodose de enorma behov som finns. Men frågan om hur Sveriges prioriteringar i Afghanistan påverkar kvinnornas ställning förblev tämligen obesvarad.

– Hur tänker ni när ni avvisar asylsökande till Afghanistan samtidigt som ni skickar ned svenska soldater dit, undrade Siwita M Nasser som nu satt i publiken och som tyckte att de svenska politikerna var alltför otydliga i sina resonemang.

Det är onekligen dags för svenska politiker att konkretisera vad de menar med säkerhet och utveckling i Afghanistan. Förhoppningsvis inser åtminstone de fyra riksdagsledamöterna som gästade konferensen att Afghanistandebatten i riksdagen inte får stanna vid det militära engagemanget. •

Lena Ag, generalsekreterare Kvinna till kvinna.